

Opsummering- Hvordan fremmer vi eksporten af danske teknologier til reduktion af landbrugets ammoniakudledninger?

Workshop under Luftvisionen, 4. marts 2020

Anne Marie Zinck indledte workshoppen med at give en kort status om arbejdet med Luftvisionen, som er udgivet både på danske og engelsk. Denne samt yderligere informationer om arbejdet med Luftvisionen og mere generel information på luftområdet kan findes på hjemmesiden: Luftvisionen.dk

Update på de enkelte EU medlemslande v. Anne Marie Zinck, Miljø- og Fødevareministeriet (se også vedlagte slides)

En række EU lande er udfordret på at overholde deres ammoniak reduktionsforpligtelser jf. EU's NEC direktiv, hvilket er et markedspotentiale for danske løsninger, som allerede er afprøvet og understøtter regulering, som landene vil skulle vedtage. Af de vedlagte slides fremgår udvalgte landes status og overvejelser omkring nye virkemidler, som de er indeholdt i deres 2019 programmer jf. NEC direktivet.

Tyskland er særligt konkret i sine overvejelser om nye virkemidler, som alle er virkemidler vi har brugt i Danmark i snart en del år. Tysklands store udfordring vil være at blive enige om lovbundne tiltag, da det ikke er forventningen af frivillige tiltag vil være tilstrækkelige. Men også centraleuropæiske og sydeuropæiske lande rummer store markedsmuligheder for dansk eksport, hvor både reguleringserfaringer og konkrete løsninger fra Danmark er relevante.

Carsten Møberg Larsen kan kontaktes på cml@mst.dk for uddybende spørgsmål.

Status på EU's NEC direktiv? v. Heidi Ravnborg, Miljø- og Fødevareministeriet (deltager via skype) (se også vedlagte slides)

Baseret på de nuværende fremskrivninger kommer Danmark - med de eksisterende indsatser - ikke til at kunne leve op til vores reduktionsforpligtelser under NEC.

Der er derfor i NEC-programmet oplistet tre initiativer, der skal reducere ammoniakudledningen:

1. Restriktioner på brugen af handelsgødning med særlig høj emission, som trådte i kraft 1. august 2019.
2. Nedsættelse af et ekspertudvalg, som skal komme med konkrete anbefalinger til tiltag, som skal sikre, at reduktionsmålet for ammoniak nås. For at understøtte udvalgets arbejde og udmøntning af tiltagene, er der på finansloven afsat 160 mio.kr. i perioden 2019-2022.
3. En investeringsordning, der skal bidrage til at fremme brugen af ammoniakreducerende teknologi i svinestalde.

Vi står ikke alene med problemet – mange andre EU lande kæmper ligeledes for at nå deres forpligtelser.

Overblik over alle medlemslandes programmer - se hvilke indsatser de forventer at lægge for dagen på linket her: <https://ec.europa.eu/environment/air/reduction/NAPCP.htm>

1. april 2020 rapporterer Kommissionen til Parlamentet og Rådet. Hovedmålsætningen for NEC-direktivet handler om, hvordan vi opnår en halvering af for tidlige dødsfald relateret til luftforurening indenfor EU.

15. februar 2022 skal alle lande indberette data for udledninger i 2020. I Danmark udarbejdes den opgørelse af DCE. Her vil man første gang kunne se, hvordan medlemsstaterne har klaret sig i forhold til deres reduktionsforpligtelser.

I december 2025 vil der blive taget stilling til, om der er behov for at revidere direktivet i lyset af eventuel ny viden og nye tekniske fremskridt.

I forhold til sanktionsmuligheder overfor lande, der ikke lever op til reduktionsforpligtelserne, følger de almindelig EU-procedure. De pågældende lande vil modtage en åbningsskrivelse fra EU, hvorefter de har mulighed for at komme med en forklaring. I sidste ende kan sagen føres til en domstol, der kan tildele dagbøder. Tyskland fik f.eks. en dom i 2018 for ikke at overholde forpligtelser i forhold til Nitratdirektivet. På den baggrund risikerer Tyskland at skulle betale dagbøder på op til 860.000 euro.

Hvad kan Danmarks Eksportråd gøre for øge eksponering af danske løsninger?

V. Stig Aagaard, eksportrådgiver, Danmarks ambassade i Berlin (se også vedlagte slides)

Eksportrådet har den fordel, at de er til stede globalt. Der sidder eksportrådgivere i rigtig mange af de lande, der er interessante set fra et dansk perspektiv, og de assisterer meget gerne.

Tyskland er Danmarks største eksportmarked, og det er marked, hvor eksportrådet arbejder proaktivt. Kontakter selv virksomheder og skaber salgsplatforme. De lokale rådgiver har et godt kendskab til det lokale marked.

Det prioriteres at lave et intensivt samarbejde med få, større regioner. Det er ikke muligt at have meningsfuld dialog med alle delstater.

Eksportrådet præsenterer systemløsninger frem for enkeltløsninger. Det vil sige, at de helst præsenterer flere led af en værdikæde, men der må ikke være for mange konkurrerende virksomheder. Det virker overbevisende, når der er en god synergieffekt mellem de forskellige deltagere.

Et godt samarbejde med én delstat bruges som løftestang i forhold til andre delstater.

I forhold til ammoniakudledning er Tyskland langt bagefter, og det er de meget bevidste om. Der skal mere til, end de teknologier de benytter på nuværende tidspunkt, så de ser sig omkring efter løsninger – bl.a. i Danmark.

JH Agro – åbning på eksport til England v. Kurt West, JH Agro

Efterspørgslen blev ikke drevet politisk, men af de store detailhandelskæder, naturorganisationer og dyrevelfærdsorganisationer, der sammen har stillet høje krav til at reducere miljøbelastningen i hele værdikæden.

I dialogen mellem landmænd og deres organisationer blev gylleforsuring identificeret som en af løsningerne, og i 2015 aflagde JH Agro første besøg.

Det har nu medført en omsætning på ca. 25 mio. kr. i UK. Der er leveret 9 anlæg, der er i drift. 4 anlæg er ved at blive installeret og 3 anlæg mangler at blive leveret. I alt er der solgt 16 anlæg.

Brexit har i første omgang været positivt for JH Agro. Miljølovgivningen er på plads, og man ønsker høje standarder. På sigt er der frygt for, at Boris Johnson indgår en handelsaftale med USA, hvilket vil få store konsekvenser for den britiske svineproduktion.

Regulering og teknologi til at reducere emissioner fra dansk husdyrproduktion v. Sven Gjedde Sommer, professor på Aarhus universitet, institut for ingeniørvidenskab

Kina kæmper med store partikkelproblemer, og ammoniak bidrager med 50 % af partikelforureningen i byerne.

Sven Gjedde Sommer gennemgik rækken af teknologier han sædvanligvis fremhæver, når han holder oplæg i Kina og andre lande. Det inkluderer fortælling omkring gylletanke, forsuring i stald, i lager og ved udbringning, tag over tanke, bioforgasning.

Det er en udfordring at udbrede forståelsen omkring gødningsværdi. Det er ellers et vigtigt budskab, da der er betydelige besparelser at hente ved at reducere indkøbet af handelsgødning.

Sven Gjedde Sommer kom med følgende opfordringer:

- Send meget gerne pjecer og dokumentation for miljøteknologier til Sven. Han holder mange oplæg, og vil meget gerne præsentere konkrete virksomheder og løsninger ved navn.
- SEGES ammoniakemissionsmodel. 12-14 EU lande har bidraget med data, og Sven Gjedde sommer har gode forbindelser til forskere i de andre lande.
- Danmark er en del af EU's COST action– netværksdannelse omkring ammoniakfordampning (<https://www.cost.eu/actions/CA16106/#tabs|Name:overview>). Deltagelse her er også muligt for virksomheder, der beskæftiger sig med teknologier til ammoniak reduktion.

Erfaringer med regulering og brug af dansk miljøteknologi i Centraleuropa v. Tom Axelgaard, Goodvalley A/S

Goodvalley fungerer som ambassadør for danske miljøteknologiske løsninger indenfor landbrug.

De flyttede deres landbrugsproduktion til Østeuropa i kølvandet på murens fald for at placere sig der, hvor råvarerne blev dyrket og markedet var.

Det har altid være kernen i forretningen, at selvom de flyttede, så skulle landbruget som minimum leve op til danske krav til miljø og dyrevelfærd. Det var vigtigt, at det ikke blev set som en flugt fra danske miljøkrav, men det var en udfordring at få de lokale myndigheder til at se logikken i kravene.

Goodvalley arbejder på at blive CO2 neutrale, samt reducere alle udledninger (inkl. forbruget af pesticider/biocider)

Der har været en arv fra de gamle statsfarme i form af modstand mod store svinefarme, som har været svær at bryde igennem. Statsfarmene svinede enormt, så befolkningen var indledningsvist skeptisk. Yderligere blev gylle under statsfarmene betragtet som farligt affald, så den fulde værdikæde har aldrig været udnyttet.

Goodvalley kunne yde hjælp til lokale myndigheder i forhold til at forstå reglerne på miljøområdet, da Polen stod foran et medlemskab af EU. Den gamle polske lovgivning havde ingen tilknytning til påvirkningen af miljøet.

Konkurrenter lader sig i nogen grad inspirere af Goodvalley og de teknikker, der benyttes på gården.

Diskussion i plenum: *Hvilke relevante aktiviteter kan vi fællesskab arbejde på for at øge eksponeringen af danske løsninger? Hvilke markeder skal vi fokusere på? Kunne der være interesse for at arbejde i retning af en mere formel strategisk alliance mellem myndigheder og teknologiproducenter til fremme af danske eksportinteresser?*

Der var enighed blandt gruppen af deltagere, at Tyskland er et marked, der skal satses stort på.

Der er gode muligheder for at eksponere et flertal af danske teknologier på det tyske marked via et strategisk virksomhedssamarbejde. Der lød en opfordring fra Eksportrådet om, at deltagerne allerede nu kommer med overvejelser om, hvordan en salgsplatform i Tyskland kan fungere bedst.

I forhold til adgangen til det tyske marked er det vigtigt at myndighederne går først. Myndighederne kan kontakte de forskellige delstater, på en måde som virksomhederne ikke kan.

Der afholdes en EU workshop for medlemslandene i Danmark til juni, for de europæiske kollegaer fra både miljø og landbrugsforvaltningerne. Udover præsentation af danske regulerings- og teknologierfaringer, vil der også være indbygget besigtigelse af konkret farme/teknologier. MST står for workshoppen og SEGES står for forberedelserne, og allerede nu er der stor interesse fra Tyskland samt fra de baltiske lande. Når en dato er klar, bliver den meldt bredt ud. Formatet for workshoppen er endnu ikke helt klar, men det forventes, at der vil være mulighed for poster-præsentation af virksomhedernes konkrete cases og løsninger. Kontakt Carsten Møberg Larsen for evt. spørgsmål og forslag.

Der lød en opfordring til, at myndighederne efter ovenstående juni-workshop, gennemfører et roadshow til de lande/myndigheder, der ikke kunne deltage til arrangementet, så budskaberne bringes ud til alle (i hvert fald alle de interessenter/ lande, der blev nævnt i Carsten Møberg Larsens oplæg).

Ligeledes kan man overveje at gennemføre en eller anden form for workshop til eksponering af danske løsninger i forbindelse med AgroMek. Alternativt kunne man gå efter at lave en stand/workshop på de andre landes landbrugsmesser, fx i partnerskab mellem Miljø- og Fødevarerministeriet, SEGES, Eksportrådet og virksomheder.

I forhold til at promovere en systemløsninger skal der samles en 5-6 mindre virksomheder, der kan være med til at fremvise en fuld løsning. F.eks. Gyllevogn – gylletragt – osv. Alle de små komponenter. Det ligger godt i forlængelse af, at flere deltagere på mødet pointerede, at branchen har brug for konsolidering. Aktørerne skal stå mere sammen om at opnå mere salg end tilfældet er på nuværende tidspunkt.

Det skal betragtes som lidt af et trumfkort, at Eksportrådet sidder i Berlin, og kan adressere problemstillingerne på højeste niveau. Det blev yderligere noteret, at Tyskland har givet 1 mia. euro til støtte til landbruget. Det er endnu ikke defineret hvad præcis det skal gå til, men i lyset af den tyske udfordring med at opfylde Nitratdirektivet, vil der givetvis blive fokus på kvælstofreducerende løsninger.

Det blev ligeledes pointeret, at der skal arbejdes med andre budskaber end alene miljø og klima. Gylleforsuring blev f.eks. i sin tid ikke udviklet som en miljøteknologi, men som en metode til bedre kvælstofoptag. Det er business casen og de økonomiske fordele, der skal fremhæves.

I Tyskland er debatten mellem natur- og landbrugsorganisationer tilspidset i disse dage, hvilket også kan ses som et salgsargument for danske teknologier. I Danmark kan parterne godt tale sammen, og den danske model kan tjene til inspiration og hjælpe med at sænke paraderne. Vi kan dele ud af både de gode og de dårlige danske erfaringer.

Afslutningsvist var der også en diskussion om de danske myndigheder og teknologilisten. Det er alt for ressourcekrævende at ansøge om at komme på teknologilisten, og det er en arbejdsopgave, som de små producenter ikke kan løfte. Dog er det et tveægget sværd, for det er også den grundige dokumentation, der betyder, at resultaterne er anerkendt i udlandet, hvilket igen betyder, at teknologien kan komme ud over grænserne. Det skal i den forbindelse nævnes, at der er flere tilskudsmuligheder til test og verifikation.

For mindre virksomheder er det dog indiskutabelt, at det er en udfordring, at pengene først udbetales, når projektet er færdigt. Det kan dreje sig om mange penge, der mangler i likviditet.

Tusinde tak for jeres deltagelse og livlige snak!

Vi fortsætter med at undersøge muligheden for samarbejde med Eksportrådet omkring en virksomhedsalliance i Tyskland.

Signe Sonne-Holm, koordinator for Luftvisionen

12. marts 2020